

LUKION KIELTEN OPETUKSESTA

Pentti Salminen

Viime vuosisadalla lukion kielten opetus on muuttunut melkoisesti. Aluksi ylioppilaskirjoitusten kaksipuolista käännöskoetta matkittiin kokeissa vuosikymmeniä. Suullinen kielitaito jäi melkein kokonaan pois. Oppilas ei kirjoittanut kokeissa koko lukioaikanaan yhtään itse tuottamaansa lausetta, vain käänsi toisten kirjoittamia. Vaikka oli eri mieltä, ei saanut ilmaista mielipidettään.

Yliopistoissa opiskeltiin kirjallisuutta, kielihistoriaa ja kielitiedettä. Vasta auskultoitessa perehdyttiin kielen opetukseen. Yliopistopetuksessa oli paljon mitä ei tarvinnut työsään.

Kaksipuolisen kokeen korjaaminen oli työlästä ja pikkutarkkaa. Sai mietiskellä monta pistettä virheestä antoi. Jotkut kirjoittivatkin muistiin virheitä. Oli mukavaa, että muutaman koepaperin jälkeen muisti kirjoituksen väkisin ulkoa. Kokeet tuottivat ylen määrin töitä, koska niitä pidettiin paljon. Ylityökorvaus ei läheskään vastannut sitä. Niinpä yhdistys määräsi, että todistusten välillä on vain yksi kaksipuolinen koe. Opettajat olivat vastaan. Monet jatkoivat entiseen tapaan. Lopulta suostuivat vähentämään työtaakkaansa. Saksan opettajat kritisoivat kerran oppikirjaa, mutta ehdotusta ei kokous hyväksynyt, koska se oli arvostelua esimiehiä kohtaan, jotka olivat hyväksyneet sen oppikirjaksi. Tällaisia nynnyjä opettajat olivat!

Kielten opettajat olivat yleensä humanisteja, jotka eivät tienneen paljokaan tekniikasta eikä luonnontieteistä. Opetuksen tarkoitus oli perehdyttää oppilaita maan kirjallisuuteen, historiaan ja kulttuuriin.

Vielä 1964 Istanbulin suuressa kielten opettajien kongressissa todettiin: "Nykyajan teknistyvässä maailmassa humanistisen kulttuuripersoonallisuuden kehittäminen on kielten opettajan jaloimpia velvollisuuksia." Ei huomattu, että oppilaat suuntautuvat eri aloille, joten yhtä ideologiaa ei kielten opettaja olisi saanut korostaa. Kielet ovat välineaineita. Kun biologian opiskelija lukee englannin kielistä kurssikirjaa, hän käyttää englannin taitoaan välineenä saadakseen selville mitä kirjassa sanotaan.

Turistikin käyttävät englannin taitoaan, saadakseen arabimaassa matkamuiiston. Englannin kieli on siis väline, jolla kaksi eri kieltä puhuvat ymmärtävät toisiaan. Ylioppilaskirjoitukset estivät tehokkaasti suullisen kielitaidon opettamisen. Oppikirjoja laativat usein tiedemiehet, joille ei tullut mielenkään, että kirja voisi olla muuta kuin otteita klassikkojen teoksista. Todellisuudessa näitä kirjoja luettiin vähän. Pääasiallinen kirja oli ylioppilaskirjoitusten kaltainen kaksipuolisten käännösten kokoelma. Aihepiiri oli valtaosaltaan kulttuuria ja humanismia. Eräässäkin oli vain kaksi tehtävää luonnontieteitten alalta, toinen 1800-luvun tiedemiehestä. Kerrotaan, että ylioppilas ymmärsi hyvin Saksan keskiaikaisista linnoista kertovaa opasta, mutta oli täysin ymmällä kuunnellessaan esitelmää Saksan ja Ranskan yhteistyöstä. Aateliset, ritari ja ristiretket olivat tuttuja sanoja mutta pölynimuria, töpöseliä eikä ilmapommitusta ollut kirjoissa.

Muistan kuinka ilahduin, kun ylioppilaskirjoitus selosti edellisvuotista Jaltan kokousta. Kuinka ihmeessä kielten opetuksessa voidaan käsitellä nykyaikaa! 1970-luvulla ylioppilaskirjoitukset monipuolistuivat. Tuli kuullun ymmärtämistä ja kirjoitelma ym. Oppikirjoihin tuli tekstejä jopa suhteellisuusteoriasta, yhteiskunnan probleemista ym. Pois jäivät muinaisuus ja kirjallisuuden ylikorostaminen. Huomattiin, että englantia tarvitaan myös Englannin ulkopuolella kansainvälisenä kielenä. Koko yhteiskunta hyvine ja huonoine puolineen esiintyi oppikirjoissa. Kirjoitelman opettaminen ja arvostelu tuotti ongelmia. Kukin opettaja loi vähitellen oman ruttiinsa.

2000-luvulla kehitys jatkuu ripeänä. Arvostelu on vaivattomampaa. Opetusmenetelmät muuttuvat parempaan suuntaan. Oppilaita on valmistettava kaikkiin aloihin tasapuolisesti. Opettajien on kehityttävä jatkuvasti pysyäkseen ajan tasalla. Työ on muuttunut haasteellisemmaksi, mutta samalla mielenkiintoisemmaksi ja palkitsevammaksi.

Kirjoittaja on eläkkeellä oleva lehtori